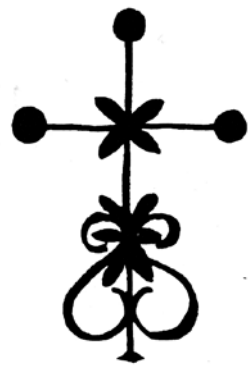

TARVAS KOTISEUTULEHTI

N:o 2
2014

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

TARVASJOEN KUNNASTA TARVASJOEN TAAJAMA

Tarvasjoen kunnan historia on alkanut vuodesta 1869 ja se päättyy vuoden 2014 loppuun. Jätän tästä kirjoitelmasta varsinaiset historiakatsaukset pois tietäen, että oikeat historiantuntijat ovat ansiokkaasti dokumentoineet Tarvasjoen historiaa vuosikymmenien aikana ja toivon mukaan dokumentoidaan edelleen.

Tultuani Tarvasjoelle toukokuussa 2002 tustuin tähän pieneen, aktiiviseen ja yhteistyökykyiseen kuntaan, joka oli osa Loimaan seutukuntaa. Yhteistyö toimi sekä kunnan sisällä että eri kuntien ja sidosryhmien kesken. Yhteiskuntamme ja globaalin talouden haasteet ovat nyttemmin kuitenkin aikaansaaneet rakenneuutostarpeita, jotta hyvinvointiyhteiskuntamme peruspalvelut turvataisiin. Valtion taholta on peräänkuulutettu isompia kuntakokonaisuuksia, joiden on vakuutettu olevan tehokkaita ja taloudellisia. Tosin kovin vähän on esitetty näyttöä suuruuden ekonomiasta!

Tarvasjoella on peruspalvelujen turvaaminen ollut aina ykkösasia. Uusi kunnantalo on jäänyt rakentamatta ja sen sijaan on keskitytty sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä sivistyspalvelujen kehittämiseen.

Tarvasjoen kunnan kotisivuilla on ollut vuosikausia palveluista kertova kuvaus, jota on päivitetty muutosten mukaan:

”Tarvasjoki pitää asukkaistaan hyvää huolta tarjoamalla heille kunnolliset peruspalvelut, joiden henkilökohtaisuus luo niin lapsille, perheille kuin vanhuksillekin aidon välittämisen ja tutun turvallisuuden ilmapiirin. Tarvasjoki on myös yritysten ystävä. Maatalouden lisäksi meillä on hyvät edellytykset monipuoliselle yritystoiminnalle: kunnan teollisuusalue valtatie 10:n varrella helpottaa yrityksen perustamista ja nopeuttaa kuljetuksia.

Tarvasjoki luottaa tulevaisuuteen ja pitää siksi tulevaisuuden rakentajien, lasten, hyvinvointia tärkeänä. Jokainen halukas perhe saa lapsensa luotettavaan, kodinomaiseen kunnalliseen päivähoitoon joko päiväkotiin tai perhepäivähoitoon. Yhtenäinen peruskoulun ala- ja yläaste sekä samassa yhteydessä toimiva esikoulu kasvattavat Tarvasjoen lapset nuoriksi turvallisessa ja kannustavassa ilmapiirissä, jossa ongelmat voidaan ehkäistä jo ennakolta.

Omassa kunnassa toimiva terveyskeskus lisää niin lapsiperheiden kuin vanhustenkin turvallisuutta, kun asiantuntevat lääkäripalvelut ovat lähellä ja hoitosuhde voi kehittyä läheiseksi. Saman katon alla on niin luotettavat hammaslääkäri- ja neuvolapalvelut, päiväkotien kuin hyvää elämänlaatua vanhuksille ja vammaisille muun kuntayhteisön luontevana osana tarjoava uusi, moderni Hyvinvointikeskus palveluasuntoineen. Kuntalaisten käytettävissä on monipuolinen vapaa-aikakeskus Tarvashovi, jonka läheisyydessä jääurheilun harrastajia hemmottelee oma jäähalli, Tiileri-Areena.”

Tarvasjoella on aina eletty tiukan talouden mukaan, mutta varsinainen kriisi-aika alkoi vuosien 2009 ja 2010 tilinpäätöksistä, joiden seurauksena Tarvasjoen kunta oli valtioneuvoston ohjauksessa peruspalvelujen arviointinettelyssä syksyllä 2011. Tuolloin reissasimme

Tarvasjoen vuonna 1948 rakennettu terveys- ja kunnantalo Tarvala.

kunnanhallituksen puheenjohtajan ja henkilöstön edustajan kanssa säännöllisesti Helsinkiin arviointityöryhmän kokouksiin. Talouden tasapainottamisohjelma hyväksyttiin helmikuun kunnanvaltuustossa 2012. Samaan aikaan vuoden 2011 tilinpäätöksen valmistuessa, nousi uskomme tulevaisuuteen... ..vuosikate näytti nousevan plussalle. Huolimatta talouden tasapainottamistoimenpiteistä vuosi 2012 meni taas kuitenkin miinukselle, kuten useissa Suomen kunnissa. Olimme uudelleen arviointimenettelyssä syksyllä 2013, jolloin arviointiryhmän suositukseksi tuli kuntaliitos Lietoon.

Ottamatta kantaa yhdistymissopimusneuvottelujen sujumiseen totean, että valtioneuvosto päätti 12.6.2014 liittää Tarvasjoen kunnan Liedon kuntaan. Perusteena oli, ettei Tarvasjoki valtiovarainministeriön määrittämien kriteerien mukaan kykenisi hoitamaan peruspalveluita jatkossa. Elokuusta lähtien on Tarvasjoen ja Liedon kuntien henkilöstön toimesta vähitellen koottu perustietoja kuntiimme luottamushenkilö- ja henkilöstöorganisaatioista, eri tahojen sopimuksia on käyty läpi sekä rakennettu ensimmäistä Liedon ja Tarvasjoen kuntien yhteistä talousarviota. Henkilöstö sijoittuu pääosin nykyisenlaisiin tehtäviin, joskin muutokset tuovat aina epävarmuutta mukanaan. Sopimusten läpikäyminen, arkiston järjestäminen, henkilöstön sijoittuminen ja lukemattomat muut asiat ovat edelleen kesken. Tarvasjoen kunnan loppuselvitystä tullaan tekemään omassa kunnanvirastossa vuoden 2015 aikana hyvinkin tiiviisti erityisesti tilinpäätöksen valmistelussa ja arkiston järjestyksessä.

Vaikka Tarvasjoen kunta lakkaa olemasta, alueensa säilyttää identiteettinsä vireänä sekä luonnon- ja ihmisläheisenä elämis- ja elinympäristönä. Tarvasjoen alueella asuvat tarvasjokelaiset ja nimi säilyy alueen nimenä, vaikka kuntaa ei enää olekaan. Itse koen Tarvasjoen identiteetin muo-

dostuvan moni-ilmeisestä historiasta, kotiseuturakkaista persoonista ja ennen kaikkea siitä, että Tarvasjoella ollaan lähellä ihmistä. Talkoo- ja yhteishenkeä on ollut ja niiden toivotaan tulevaisuudessa esiintyvän yhä näkyvämmiin: osana isompaa kuntaa tulee Tarvasjoen alueen oma-aloitteinen ja yhteisöllinen toiminta arvoon arvaamattomaan! Talkoo- ja yhteishengen mallia voisimme ottaa Tarvasjoen seurakunnan toiminnasta. Kuten Outi –pappi on sanonut ”on Tarvasjoen seurakunta köyhä vain taloudellisesti.” Yhteisön toiminta tai yksittäisen ihmisen elämä on monesti oikeasti rikkaampaa, kun on vähemmän rahaa käytössä! Itsekin aikaisemmin erään seurakunnan tehtävissä toimineena tiedän, että erityisesti pienissä seurakunnissa vapaaehtoistyötä tehdään varsin ansiokkaasti ja yhteisöllisyyttä edistävästi.

Yhteiskuntamme erilaiset haasteet, kuten talous- ja eriarvoistumiskehitys, kohdistuvat lopulta ennen kaikkea julkisen sektorin toimintaan ja varsinkin kuntatasolle. Kuntien tulisi huolehtia yhdenvertaisuuden ja tasa-arvoisuuden toteutumisesta pitäen huolta ennen kaikkea vähäosaisimpien perusasioista. Valtion taholta kunnille syydetään jatkuvasti lisää tehtäviä ja rakennetaan eritasoisia normeja säätämään, miten tehtäviä tulee toteuttaa. Samalla karsitaan valtionosuuksia, mikä lopulta pakottaa kunnat nostamaan verotusta yhdessä palvelutason matalamisen kanssa. On totta, että vähäosaisimmista tulee huolehtia, mutta onko yhteiskuntamme ajautunut tilanteeseen, jossa ihminen karttaa itsestään ja asioistaan huolehtimista ja olettaa, että kyllä yhteiskunta huolehtii... Jos työn tekeminen koetaan ikävämpänä ja kannattamattomampana kuin korvauksen nostaminen, on jossain normissa pahasti vikaa. On löydettävä keinoja, joilla erityisesti nuori polvi saadaan kiinnostumaan yhteiskunnan pelisäännöistä, lähimmaisista ja työn tekemisestä!

Yhdistyminen Liedon kuntaan aiheuttaa paitsi monenlaisia käytännön toimenpiteitä myös

erityisesti kunnan henkilöstön osalta ehkä epävarmuuden mukanaan tuomaa ärtymystä ja epäluuloisuutta. Tämä on varsin luonnollista ja asioita on yritettävä keskustellen ja kysellen selvittää osapuolten kesken. Me kuntatyöntekijät teemme työtämme omilla paikoillamme kuntalaisten hyväksi jatkossakin, tosin laajemman kunnan palveluksessa ja olen myös korostanut, että muutos on mahdollisuus.

Ihan oma surutyönsä on tietysti kuntalaisilla. Vaikka nuoremmille sukupolville tai kuntaan muuttaneille eivät kuntarajat ehkä merkitse mitään, ovat kunnan itsenäisyyteen liittyvät tunteet ja muistot useimmilla perustarvasjokelaisilla tai täällä juurensa omaavilla kovin pinnalla. Voisivatko erilaiset asukasillat tai kahvilatapaamiset lieventää ja helpottaa muutokseen sopeutumisessa...

Olen toiminut virassani noin yhdeksän vuotta, mikä on jälkikäteen arvioiden ollut vallan moni-ilmeistä ja haastavaa aikaa. Tuolloin vuonna 2005 käynnistyi soite -uudistus, jolle ei loppua näy! Mielenkiintoista on ollut koko ajan ja kaiken parasta pienessä kunnassa on ollut toimia lähellä ihmistä, kuntalaista, palvelujen käyttäjää, joita varten me kuntatyöntekijät teemme työtä! Tähän liittyen uskallan koko Tarvasjoen kunnan henkilöstön puolesta toivoa, että tekstissä aikaisemmin kursivoilla mainitut peruspalvelut tulevat säilymään Tarvasjoella myös tulevaisuudessa.

Lämmin kiitos kunnan henkilöstölle, luottamushenkilöille ja eri sidosryhmille antoisasta yhteistyöstä... toimitaan jatkossakin Tarvasjoen alueen etujen mukaisesti osana Liedon kuntaa

Levollista adventin aikaa ja joulun odotusta sekä elämää eteenpäin teille kaikille lukijoille! Ollaan luottavaisia tulevaisuuden suhteen ja pidetään huolta toisistamme.

Oili Paavola
Tarvasjoen kunnan kunnanjohtaja
vuosina 2005-2014

TARVASJOEN KUNNAN HISTORIAA PÄHKINÄNKUORESSA

Tarvasjoen historia ilmestyi 1971 pitkän valmistamisen jälkeen. Kirjan nimilehdelle painettiin sanat: ” Edesmenneiden sukupolvien muistolle omistavat tämän kirjan Tarvasjoen kunta ja seurakunta”. Vähän aikaisemmin olivat saaneet pitäjänsä historian Karinainen, Koski ja Marttila osina entistä emäpitäjää Marttilaa. Aivan viime vuosina ovat Koski ja Marttila teettäneet uudet historiat viime vuosisadan ajalta kuntiensa elämässä. Nyt Tarvasjoen ja Liedon yhtyessä Liedon kunnaksi on ilmeistä, että Tarvasjoen osalta historia jää kirjoittamatta. Siksi on varmasti nyt paikallaan kirjata vuosilukuina ne 145 vuotta, joina Tarvasjoki itsenäisenä kuntana on ollut hallintoyksikkönä asujiensa parhaaksi.

1868 Marttilan pitäjänkokouksessa 22.11. Euran kappeliseurakunta ilmoitti asettavansa oman kuntakokouksen ja kunnallislautakunnan.

1869 Pitäjänkokouksessa 24.1. Euran kuntakokouksen esimieheksi valittiin kappalainen Anders Engman ja varaesimieheksi talollinen Heikki Puntari. Kunnallislautakunnan esimieheksi valittiin kiertokoulunopettaja Antti Pennanen ja varaesimieheksi lukkari Heikki Widgren sekä jäseniksi talolliset Wilhelm Isotalo, Juha Jaakola, Heikki Paavola, Otto Tahila, Matti Tuomarla ja Juha Tuorila-Uusitalo. Ensimmäinen kuntakokous oli 9.4.1869. Euralle oli perustettu kirjasto jo 18.6.1857 ja seurakunnan toimesta oli alkanut kiertokoulu vuonna 1848 alkeisopetukseen.

1877 Ensimmäisille yksityiskaupoille annettiin lupa toimia Euralalla

1883 Euralle rakennettiin kansakoulu ja se aloitti toimintansa elokuussa 1883.

1889 Euralalla aloitti oma postitoimisto toimintansa. Samana vuonna aloitti myös meijeri toimintansa Juvalla, joka vuodesta 1906 oli Tarvasjoen-Marttilan Meijeri Oy.

1893 Otettiin yhteinen kunnanlääkäri Marttilaan.

1896 Perustettiin Tarvasjoen Nuorisoseura

1897 Eura sai oman puhelinkeskuksen, johon heti liittyi 8 puhelimenomistajaa.

Kuntamme ensimmäinen kättilö Alma Malmström 1899-1934.

1899 Eura otti oman kättilön Alma Malmströmin kunnankättilöksi. Suureen lähetystöön viemään adressia keisari Nikolai II:lle valittiin Aksel Lindfors Suitsulasta.

1900 Euralle perustettiin maamiesseura.

1902 Aloitti Euran toinen kansakoulu Suurilassa.

1906 Euran kappeli määrättiin itsenäiseksi seurakunnaksi.

1906 Perustettiin Tarvasjoen Osuuskauppa.

1906 Perustettiin Euralle Työväenyhdistys

1907 Myös Euralalla äänestettiin ensimmäisissä eduskuntavaaleissa. Suurilaan perustettiin työväenyhdistys Pyrkijä.

1907 Euran evankelinen Nuorisoliitto, myöhemmin SLEY:n Tarvasjoen osasto perustettiin.

1909 Rakennettiin Nuorisoseurantalo ja perustettiin seuralle urheilujaos Lyly, myöhemmin Tarvasjoen Urheilijat.

1910 Kunnan ja seurakunnan nimeksi otettiin Tarvasjoki. Seurakunta sai ensimmäisen kirkkoherran Kaarlo Kustaa Turtolan.

1910 J.F. Fingerroos rakensi Rauhaniemen rukoushuoneen, nykyisen seurakuntatalon.

1911 Työväentalo Vuorilinna valmistui.

1912 Liedosta (Prunkkalasta) liitettiin Tarvasjokeen Hungerlan, Jauholan, Liiparlan ja Satopään kylät.

Sähkön tulo ja Juvan voimalaitos 100 vuotta sitten toi edistystä kuntaamme.

Kunnantalo Kuukkala 1930-1948.

1912 Perustettiin Lounais-Suomen Sähkö Oy. ja ensimmäiset sähköjohdot toivat sähkön Tarvasjoelle.

1913 Tarvasjoen kolmas kansakoulu perustettiin Jauholaan.

1915 Tarvasjoelle perustettiin Martta-yhdistys

1916 Vuosina 1914-1916 rakennettu Juvan sähkövoimalaitos valmistui.

1917 Vuosina 1917-1944 toiminut maanpuolustusjärjestö Tarvasjoen Suojeluskunta perustettiin. Suomi itsenäistyi 6.12.1917.

1918 Myös Tarvasjoen miehiä osallistui vapaus-/kansalaissotaan.

1919 Tarvasjoelle valittu ensimmäinen kunnanvaltuusto aloitti 6.2.1919. Valtuuston ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin W.Z. Juvakoski (Lindström).

1919 Tarvasjoen neljäs kansakoulu aloitettiin Alikulmalla.

1920 Tarvasjoelle perustettiin Säästöpankki

1921 Kunta otti sairaanhoitajan, jonka työtä teki

vuodesta 1923 eteenpäin seurakunnan diakonissa.

1921 Tarvasjoki järjesti Nuorisoseurapiirin suuret laulujuhlat. Juhlapaikkana oli Knaapin ahde Kalliokosken rannalla ja yleisöä oli tuhatmäärin.

1924 Perustettiin Tarvasjoen Osuuskassa ja Maataloustuottajain Tarvasjoen yhdistys. Säännöllinen linja-autoyhteys Tarvasjoelta Turkuun alkoi.

1925 Perustettiin MLL:n Tarvasjoen osasto

1927 Liedosta liitettiin Tarvasjokeen Kättylän ja Tiensuun kylät.

1929 Yhdyttiin yhteiseen eläinlääkäripiiriin Marttilan, Karinaisten ja Pöytyän mukana ja perustettiin metsänhoitoyhdistys Marttilan ja Karinaisten kanssa.

1930 Kuukkala ostettiin kunnantaloksi, johon myös tulivat lääkärin vastaanotto ja kirjasto.

1930 Maatalouskerhoyhdistys (4H) aloitti toimintansa ja otti kerhoneuvojan.

mituksessa. Talvisodassa kaatui 34 Tarvasjoen miestä. Rauha tuli 13.3. Evakkoon joutuneita karjalaisia majoitettiin Tarvasjoelle lähinnä Äyräpäästä.

1941 Väli rauhan jälkeen alkoi jatkosota ja myös Tarvasjoen komppania (1/I/JR 35) lähti sotaan 23.6. Kenttätuvalla Paimion asemalle. Alkaneessa sodassa Tarvasjoelta kaatui taas 65 sankarivainajaa.

1943 Sotainvalidien Veljesliiton Tarvasjoen, Marttilan ja Koski Tl. osasto perustettiin.

1944 Jatkosota päättyi aselepoon 4.9. ja komppania palasi Tarvasjoelle 11.11.1944. Evakkoon joutuneita karjalaisia tuli pitäjäämme lähinnä Johanneksen pitäjältä.

1945 Sota jatkui Lapin sotana saksalaisia vastaan. Se loppui 27.4.1945.

1945 Tarvasjoen kunta perusti terveystieteiden viiran. Jälleenrakennuskausi alkoi.

1947 Tarvasjoelle perustettiin asutuslailla siirtoväelle 64 tilaa ja 9 vapaaehtoisin kaupoin. Lisäksi muodostettiin asutuslain mukaisesti 91 kaupalla asuntotontteja ja tiloja rintamamiehille, sotainvalideille ja valtion tai kaupungin vuokratiloilla asuville. Asutustiloille tuli viljelijät lähinnä Kuolemajärven pitäjältä ja Heinjoelta.

1948 Sankarihaudalle pystytettiin muistomerkki.

1948 Kunnan- ja terveystalo Tarvala valmistui.

1949 Horrisissa aloitti kunnan viides kansakoulu.

1950 Rakennettiin paloasema, joka 1951 vihittiin käyttöön.

1951 Perustettiin SPR:n Tarvasjoen osasto.

1952 Aloitti toimintansa pitäjän suurimmaksi teollisuuslaitokseksi myöhemmin kasvanut Sepälän Tiilitehdas, tehden salaojaputkia.

1955 Kunnan väkiluku oli korkeimmillaan 2330 henkeä.

1956 Kunnan sivutoiminen kunnankirjuri Aarne Lehtonen jäi virasta eläkkeelle ja kunta palkkasi päätoimiseksi kunnansihteeriksi Erkki Sarajärven.

1956 Valtatietä 10 ryhdyttiin rakentamaan Turusta Hämeenlinnaan.

1957 Horrisiin valmistui uusi koulutalo. Tehtiin kummikuntavierailu Ruotsiin.

1958 Kunta aloitti kansalaiskoulun Kenttätuvalla ja liittyi Turun ammattikouluun.

1960 Raittiuslautakunta ryhtyi järjestämään syksyisin yhdistyksille tietokilpailut.

1963 Suurilan koulu paloi ja uusi koulu valmistui seuraavana vuonna.

1964 Luovuttiin omasta kunnalliskodista ja liitettiin Karinaisten vanhainkotiin. Vanhaa Härkätieta ja Kyröntietä perusparannettiin ja kestopäällystettiin.

1966 Perustettiin Tarvasjoen Sotaveteraanit ry. ja Lions Club Tarvasjoki.

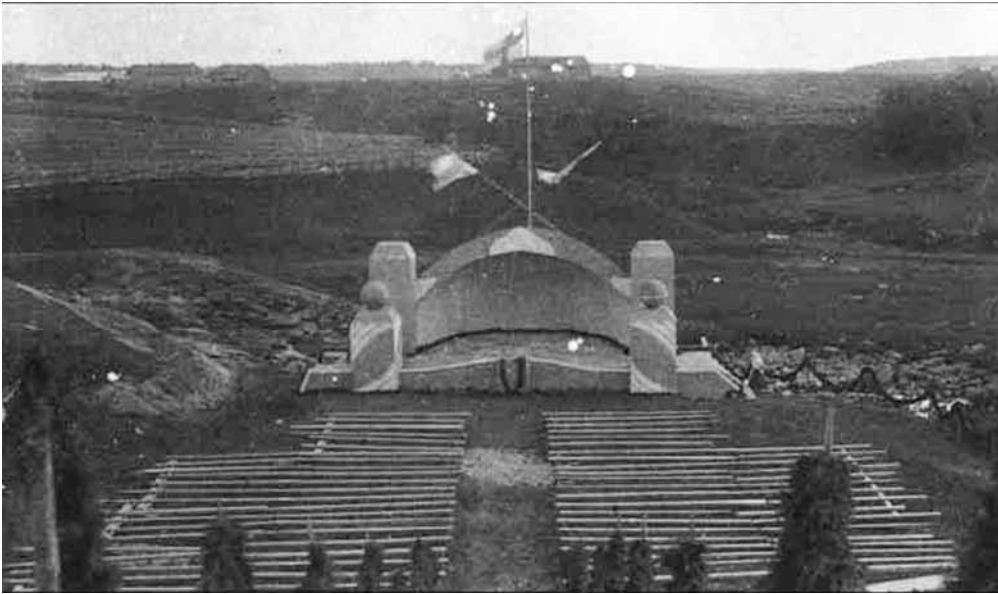
1966 Vietettiin näyttävästi Tarvasjoen asutuksen 650-vuotisjuhlaa.

1967 Yhdyttiin kokeiluperuskouluun Liedon kanssa. Jauholan koulu loppui. Liitettiin Paimion keskuslaitokseen ja perustettiin kaatopaikka Aurantien varteen.

1968 Rakennettiin lääkäritalo ja otettiin oma koululhammaslääkäri. Liitettiin Liedon apukouluun.

1968 Rakennettiin Tarvas-Hovi, johon myös kunnankirjasto sai uudet tilat.

1970 Liitettiin Härkätien kansanterveystyön kuntainliittoon ja perustettiin kansalaisopisto Liedon kanssa. Säästöpankki rakennutti ensimmäisen

Nuorisoseurapiirin laulujuhlan juhhalava Knaapin ahteella 1921.

Jatkosodasta palanneet Tarvasjoen miehet kunniakäynnillä sankarihaudalla 12.11.1944. Kuva Vieno Nurmi.

kerrostalon poikkeuskaavalla ja kaavarakentaminen kunnassa alkoi. Kunta möi ensimmäiset tontit 10-tien varresta asuin- ja teollisuustonteiksi.

1971 Kunnan historia valmistui ja keskustaan rakennettiin katuvalot.

1972 Tarvasjoki siirtyi ensimmäisten kuntien joukossa peruskouluun ja Alikulman koulu loppui.

1973 Perustettiin kunnanjohtajan virka ja siihen valittiin kunnansihteeri Esko Kekki. Rakennettiin uimahalli, keskustan ensimmäinen kaava valmistui ja toinen kerrostalo.

1974 Rakennettiin kolme vanhusten vuokrataloa ja kuntasuunnitelma valmistui.

1975 Stig Nyberg valittiin kunnanjohtajaksi. Kunta osti meijerin kiinteistön ja vedenottamon. Aloitettiin kunnallisten vesijohtojen rakentaminen. Kunta aloitti ohjatun kotipäivähoidon kuudella paikalla. Kunta siirtyi yhteen äänestysalueeseen.

1976 Kunta osti Virolan tilan. Suurilaan perustettiin vesiosuuskunta.

1977 Virolaan laadittiin kaava, jonka valmistuttua laajeni omakotirakentaminen nopeasti keskustassa ja Virolassa. Myös rivitaloja rakennettiin ja kunta rakensi ensimmäisen vuokratervitalon.

1979 Rakennettiin jätevedenpuhdistamo ja viemäriverkosto Juvalle asti sekä kunnallistekniikkaa kaava-alueilla. Seurakuntatalolla aloitettiin ateriapalvelu eläkeläisille.

1980 Kunnan väkiluku painui alimmilleen 1682 henkeen. Päätettiin rakentaa runkovesijohtoverkosto koko kuntaan. Raakaveden turvaamiseksi ryhdyttiin suunnittelemaan Marttilan, Karinaisten ja Kosken kanssa yhteistä Matakko-suunnitelmaa ja yhteistä vedenottamoa.

1982 Luovuttiin Haaviston kotiseutumuseosta ja siirrettiin museo lainamakasiiniin. Vesijohtolinjat valmistui Suurilaan. Sinne rakennettiin myös vuokratervitalo.

1983 Vesijohto saapui Horrisiin. Rakennettiin latupohjat Tarvas-Hovin maastoon.

1984 Ostettiin Hankaanmäen asuntoalue. Vesijohdot ehtivät jo Liedonperään.

1985 Saatiin ensikerran vettä Parravahasta. Hakutie valmistui Halikosta Auraan.

1986 Rakennettiin keskustaan kevyenliikenteen väylät. Jääkiekkokaukalo ja pienpallokentät valmistuivat Tarvas-Hovin taakse. Vesijohtolinjat rakennettiin Liedonperästä Alikulmalle. Hankaanmäen kaava valmistui ja asutus alkoi.

1987 ATK tuli kunnantoinmistöön ja Tylliin tehtiin teollisuusaluekaava.

1988 Vietettiin ensimmäistä kotiseutupäivää, Tarvas-talkoot nimellä. Suurilaan tuli katuvalot.

1989 Ostettiin Päivärinne ja kaavoitettiin se. Avattiin päiväkeskus Hollitupa. Pystytettiin veteraanikivi Kentätuvan mäelle.

1990 Vuokrattiin Postilinna ryhmäpäivähoitoa ja iltapäiväkerhoa varten. Hankittiin kuntaan keskustietokone. Armeija piti valatilaisuuden Tar-

Hakkapeliitat ratsastivat historiallisessa kulkueessa, kun Tarvasjoki vietti asutuksen 650-vuotisjuhlaa 1966. Kuva Eino Saari.

Maaherra Sylvi Siltanen vihkimässä Tarvas-Hovin uimahallia 1973. Nauhan toisessa päässä Tarvasjoen ensimmäinen kunnanjohtaja Esko Kekki.

Tarvasjoen Hyvinvointikeskus vuodelta 2010. Kuva Eeva Sisso.

vasjoen kirkossa.

1991 Kaatopaikasta tuli kuntien yhteinen jäteasema.

1993 Rakennettiin ylävesisäiliö. Päätettiin rakentaa oma palvelukeskus ja asunnot. Suurilan koulu loppui oppilaiden puutteesta.

Kuvassa vuonna 1993 juuri valmistunut vesitorni.

1995 Tarvasjoelle valmistui jäähalli Tiileri-Areena. Luontopolku tehtiin jokilaaksoon.

1995 Palvelukeskus ja vanhusten palveluasunnot valmistuivat. Ystävyyskuntatoiminta Viron Novan kanssa aloitettiin.

1997 Tarvasjoella alkoi esikoulu kokeiluna Horristen koululla. Syntyi ajatus omasta yläasteesta.

1999 Päätettiin rakentaa oma yhtenäiskoulu ja luopua Liedon yläasteesta.

2000 Rakennettiin Euran koulusta Tarvasjoen koulu. Perustettiin kotiseutuyhdistys Tarvaiset.

2001 Tarvasjoen koulu valmistui. Lakkautettiin Horristen koulu. Näin kunnan koko koululaitos tuli yhteen yhtenäiskouluun.

2003 Uimahalli peruskorjattiin.

2006 Stig Nyberg jäi eläkkeelle oltaan 31 vuotta kunnanjohtajana Tarvasjoella. Uudeksi kunnanjohtajaksi valittiin Oili Paavola.

2007 Tarvasjoen koulun lisärakentaminen valmistui. Kesäkuussa juhliittiin Kustaa Mauri Armfeltin syntymän 250 vuotta.

2008 Liedon, Auran ja Tarvasjoen asukkailla lähetettiin kysely kuntaliitoksesta. Sen tulos ja neuvottelut eivät johtaneet kuntaliitokseen.

2010 Rakennettiin hyvinvointikeskus. Näin Tarvasjoen rakensi yhteen toimipisteeseen tilat vanhuksille, muistihäiriöisille, vammaisille, terveydenhuoltopalveluille ja lasten päivähoidolle.

2011 Vuosien 2009 ja 2010 tilinpäätösten perusteella jouduimme peruspalveluiden arviointimenettelyyn syksyllä 2011. Vuoden 2011 tilinpäätöksen vuosikate oli plussalla, joten olimme jo varsin tulevaisuudenuskoisia.

2013 Kun vuosi 2012 oli kautta kuntakentän varsin alajäämäinen, jouduimme taas arviointimenettelyyn syksyllä 2013. Vuodelta 2013 tullut ylijäämä puolitti taseen alijäämän, mutta se ei enää pelastanut meitä.

2014 Valtioneuvoston päätöksellä 12.06. Tarvasjoki pakkoliitettiin Liedon kunnan kanssa 1.1.2015 lähtien.

PAPIN TERVEHDYS

Kulunut syksy on ollut työntäyteinen niin seurakunnan kuin kunnankin puolella. Vuodenvaihteessa tapahtuva liitos Liedon kanssa on vaatinut valtavan määrän neuvotteluja, kokouksia ja istuntoja. Mitä moninaisimmista asioista on sovittu. Ja kun yhteiselo alkaa, varmaan vielä huomataan asioita, joita ei ole huomattu sopia.

Ehkä jo ihan kyllästymiseen asti on liitosasioista puhuttu eri tilanteissa - lehdistä, kyläraitilla ja ruokapöydissä. Minäkin oikeastaan nyt vain odotan, että tapahtuisi sitten jo vaan.

Seurakunnan neuvotteluissa olemme huomanneet, että lietolaiset uskovat vakaasti ihan samaan kolmiyhteiseen Jumalaan; Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen, kuin me täällä Tarvasjoella. Ei siis mitään hätää! Herra hoitaa parhaaksemme, kaikki vaiheet päiviemme.

Tarvasjokelaisten kannalta marraskuiset seurakuntavaalit olivat historialliset, äänestimme hän me ehdokkaitamme Liedon seurakunnan kirkkovaltuustoon. Meillä on äänestysprosentti aina ollut maan keskiarvoa korkeampi, mutta nyt taisi tulla pienoinen ”jytky”. Äänestysprosentti kohosi 37.1%:iin. Se oli koko Suomessa viidenneksi korkein luku. Olen niin kiitollinen tästä seurakunnasta ja teistä kaikista. Kiitos, että pidätte tulevan piskuisen Tarvasjoen kappelin puolia. Saimme Liedon kirkkovaltuuston kahdeksan päättäjää täältä kappelin alueelta.

Muistan, kuinka mammani ihmetteli ajan kulumista - joului ja juhannus yhtä mittaa. Ajattelin ajan hurjan vauhdin liittyvän jotenkin vanhuuteen. Vanhaksi olen siis itsekin tainnut tulla, koska juurihan juhannus oli. Sään puolestakaan

ei ole voinut ihan varma olla, mikä vuoden-aika on käsillä. Viime vuonna joulun aikaan olin kirjoittanut ylös sukulaisten kanssa aattoa vietettäessä, ettei lämpötilan puolesta voi olla ihan varma, onko käsillä keskikesän ihana juhla vai kaamoksen keskellä valoa tuova Kristuksen syntymäjuhla. Lämpömittari näytti ulkona + 7 astetta. Puolen vuoden jälkeen koitimme grillata verannalla toppatakia ja pipon päässä, niin ikään + 7 asteen lämmössä. No, tulihan kesä sentään lopulta, ensin heinäkuun helteet, sitten elokuun sateet. Niin tai näin, tätä kirjoittaessani ei yhtään vielä osata sanoa, miltä sää tänä jouluna näyttää ja tuntuu. Kieltämättä jouluyön messuun olisi mukava ajella pikkupakkasessa ja lumivaipan peittäessä peltomaisemia. Satoja vuosia vanhaa Härkätietä körötellessä iltavalaistuksessa kohoaa rakas, pikkuinen kirkkomme. Sinne on pyhänä jouluyönä turvallista ja juhlovaa kokoontua yhdessä Teidän kanssanne. Kaikkinaista muutoksista, liitoksista ja hallintorakenteen muutoksista huolimatta ikivanha kirkkomme kohoaa mäellä kertoakseen, että Jeesus Kristus on ollut totta eilen, se on totta tänään ja on oleva totta huomenna.

Jotkut ovat olleet huolissaan siitä, pidetäänkö Tarvasjoella vielä joka sunnuntai jumalanpalveluksia ja saammeko me kokoontua jouluyön messuun. Ystävät, mikään ei uhkaa seurakuntamme elämää - ei ainakaan Liedon taholta. Mutta maallistuminen saattaa uhata. Jos kirkkopolkusi kesällä pääsee ruohottumaan tai se talvella tuiskaa umpeen, niin silloin ehkä joudutaan jumalanpalvelusten pitämättä jättämisestä

jossain vaiheessa keskustelemaan. Jos seurakuntalaiset käyvät aktiivisesti kirkossa - niin kuin tähänkin asti - kokoonnumme kotikirkossa joka pyhä.

Joulu tuo minulle joka vuosi tullessaan jonkun asteisen stressin ja ahdistuksenkin. Niin paljon on kaikenlaista tehtävää ja muistettavaa asiaa; eivät tahdo tunnint vuorokaudessa riittää. Luin Helsingin piispa Irja Askolan - viisaan naisen - ajatuksia joulusta Martta-lehdestä. Askola kehottaa joulussa unohtamaan täydellisyyden ja hyväksymään keskinkertaisuuden; niin että Raamatun Martta ja Maria - nuo Lasaruksen sisaret - saavat elää joulussamme tasapuolisesti. Totta tosiaan, ehkä Martta minussa on saanut joulun aikaan liian ison osan. Olen kovasti touhunnut laittaessani kotia joulukuntoon; siivonnut ja leiponut. Irja Askola rohkaisee annostelevaan Martalle hieman Marian luonnetta ja päinvastoin. Martalle piispa sanoo: Anna tilaa ihmettelylle, oman itsesi kuuntelulle, viipyilylle. Silläkin uhalla, että jokin perinnetruoista jäisi laittamatta. Maria puolestaan voisi havahtua ajoissa, ei aina viime hetkellä, siihen, mitä on tehtävä.

Maria suojelee Martan mieltä kiukulta ja katkeruudelta. Maria puolestaan kaipaa mietiskelyjen keskelle hiukan Martan arkijärkeä. Keskeneräisenä joulussa toiveet ja todellisuus eivät koskaan täysin kohtaa, lahjalistan kaikki pyynnöt eivät toteudu. Jossakin vaiheessa valmistelut pitää lopettaa, ja aina jotain jää tekemättä.

Haaveilemme kynttilänvalosta, tähtitaivaasta,

valkeasta hangesta ja hiljaisuudesta. Löydämme itsemme lahjapaperien keskeltä, hikisenä, närästystä potien. Miten tässä taas näin kävi?

Ystävä, hyväksy siis keskeneräisyys itsessäsi ja toisessa ihmisessä. Joulut ovat ja saavatkin olla erilaisia. Jumalan sanoma ei ole, että tehdä täydellinen joulu. Hänen sanomansa on, että teille on syntynyt Vapahtaja! Jumalalle ei tarvitse pitää mitään kulissea - edes jouluna.

Siunattua Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen syntymäjuhlaa!
Outi-pappi

Kuva Minna Mäkinen.

SYMBOLIT KOTIKIRKOSSAMME

Marraskuun viidentenä päivänä saatiin Tarvasjoen kirkkoon luennoimaan symbolitutkija FT Liisa Väisänen. Symbolit ovat ikäänkuin puhekuplia, esimerkiksi liikennemerkkit ovat symboleja, joista saamme määrätystä kuvasta kaikille samaa tietoa. Alttariseinältämme löytyy kristillistä ”perussanastoa”. Ympyrä kuvaa maailmankaikkeutta, sen keskellä on kolmio (pyhä kolminaisuus), jossa Jumalan silmä: Jumala näkee kaiken. Auringon säteet: Jumala on valo. Valkoinen kyyhky kuvastaa Pyhää Henkeä. Kreikan kielen ensimmäinen ja viimeinen kirjain ovat alfa ja omega, alku ja loppu. Ehtoollista kuvastavat viljantähkä ja viinirypäleet. Kuoleman jälkeen Jeesus kuvataan valkoisissa, kuten alttaritaulussakin. Kivien välistä nousevat vihreät kasvit kertovat myös, että kuolema on voitettu.

Vanhan perinteen mukaan Tarvasjoen kirkko on rakennettu ristin muotoon. Kun kirkkoon kuljetaan sisälle alttarin suuntaan, kuljetaan itään - nousevan auringon ja valon suuntaan. Kirkon pohjoisen puolen seinällä on kuvia Vanhasta Testamentista, etelän (valon) puolella pitäisi olla kuvia Uudesta Testamentista, mutta Tarvasjoen kirkossa Uuden Testamentin kuvat ovat länsipuolella. Väisänen kertoi, että Tarvasjoen kirkon parvia reunustavat kuvat ovat samantyyppisiä kuin Pohjois-Saksassa, 1600-1700 -luvun tyyliä. Kirkkoihin alettiin maalata kuvia keskiajalla. Puhuttiin köyhien Raamatusta, koska jumalanpalvelukset olivat latinankielisiä, eikä kansa ymmärtänyt latinaa. Kuvista kuitenkin sai oppia. Suomen kirkkoissa on hyvin vähän samantyyppisiä kuvasarjoja.

Kirkkomme kuvien henkilöt noudattavat pääosin ilmansuuntien jakoa Vanhan ja Uuden testamentin henkilöihin. Muutamia poikkeuksia kuitenkin on, lienevätkö ”virheet” tulleet kuvia edellisestä kirkosta siirrettäessä ja uuteen tilaan sovitettaessa. Naisten parven reunalla ovat esimerkiksi Mooses, Aaron, Abraham ja Nooa, toisaalta myös Maria, joka kuuluisi etelän puolelle eli Uuden testamentin henkilöihin. Myös

Kirkkomme symboleista rikas alttari. Korjatut ikkunat on saatu paikoilleen.
Kuva Eeva Sisso.

Judith on miekka kädessään kuvattu, vaikka Judithin kirjaa ei ole protestanttisessa Raamatussa lainkaan. Urkuparven reunalla ovat opetuslapset lukuun ottamatta Pyhää Jaakob nuorempaa ja Bartholomeusta. Tiitus taas oli yksi apostoleista, mutta ei opetuslapsi. Eliaskin on joutunut ”väärään” seuraan. Jethron taulu ei ole mahtunut seinälle lainkaan, sitä säilytetään sakastissa, onpa se kinkereillekin päässyt esiteltäväksi.

Kuvien henkilöt on helppo tunnistaa, koska heidän nimensä on maalattu kuvan alle. Joihenkin kohdalla on muitakin merkkejä, joista henkilön voi tunnistaa. Kuningas Daavidin tuntee kruunusta sekä soittimesta, hän oli taitava soittaja. Bartholomeuksella on veitsi, Simonilla saha ja Juudaksella rahapussi, Pietarilla avaimet. Pyhä Jaakob vanhempi pitää kädessään pitkää pyhiinvaeltajan sauvaa. Hänet on haudattu Santiago Di Compostelaan, suosittuun pyhiinvaelluskohteeseen, jonne täältä Tarvasjoeltakin ensi syksynä lähtee joukko vaeltajia Liisa Väisänen johdolla. Saarnastuolissa ovat kuvattuna evankelistat Markus, Luukas ja Matteus, ei kuitenkaan Johannesta vaan Paavali.

Kirkon ulkopuolella Väisänen ihasteli rautaporttia, jonka kuviointi oli hugenottien (Ranskan protestanttien) rististä tyylitelty. Protestanttien keskuudessa perjantai kolmastoista päivä on pelätty, koska juuri sinä päivänä vainotut hugenotit joukkosurmattiin.

Liisa Väisänen kertoi myös, miten tänä päivänäkin monet symbolit pohjautuvat Raamattuun. Esimerkkeinä mainittiin Applen symboli (omena, josta haukattu pala) sekä Windows XP-käyttöjärjestelmän nimi (XP on Kristusmonogrammi). Luennon jälkeen saatiin sakastista pystykahvit ja osallistujat saivat kysellä Väisäselä lisää kirkon yksityiskohdista.

Lämmin kiitos Liisa Väisäsellemielenkiintoisesta luennosta!
Kirsi Mielonen

JOULULEVYÄ TEKEMÄSSÄ

Tarvasjoen seurakunnalta ilmestyi joululevy ”Tarvasjoen joulu” 5.12.2014. Emäntä-kanttori Minna Mäkinen, sinä olet levyidean äiti. Mistä mieleesi putkahti ajatus joululevystä?

Toinen päivä marraskuuta, aamunavetassa, samana päivänä kun Tarvasjoen kirkossa oli luvassa Suomalainen messu, tuli mieleeni, että voisi olla hienoa tehdä Tarvasjoen seurakunnan ikioma joululevy. Mieleeni muistui, että Markkon Juho oli edellisenä jouluna jutellut, että myös hänellä oli haaveenaan joululevyn teko. Aloin miettimään, että jos levy tehtäisiin, niin keitä muita Juhon lisäksi voisi pyytää mukaan levyn tekoon. Mieleeni tuli niitä laulajia, joita olen säestellyt kaikkien näiden vuosien aikana Tarvasjoella. Puhuin illalla kirkossa asiasta Juholle ja muutamalle muulle laulajalle ja he innostuivat ajatuksesta.

Seuraavana aamuna minut valtasi epäusko; tajusin, että on lähes mahdotonta saada levyä valmiiksi kuukaudessa. Mutta onneksi löytyi ihmisiä, jotka olivat valmiita toimimaan nopeasti ja projekti saatiin kuin saatiinkin toteutettua. Samana iltana Juho nimittäin käveli Tarja Kupias-Kotilaisen studioille kyselemään, olisiko Studio Tulitähdellä vielä sen verran vapaita aikoja, että joululevyn teko olisi mahdollista. Onneksi nauhoitusajkoja löytyi. Seurakunnankin puolelta levyhankkeelle oltiin myönteisiä ja niin pyörät lähtivät liikkeelle...

Ketkä ovat mukana levyllä?

Ajatuksena oli, että levyltä löytyisi ”jokaiselle jotakin”. Halusin mukaan erityyppisiä lauluja, uusia ja vanhoja, ja myös eri-ikäisiä ja –tyylisiä esittäjiä. Levyllä laulavat Vilma Hietikko, Loviisa Tamminen, Lempi Saurén, Juho Markko, Esa Mustamäki, Terttu Knuutila sekä Kaisa-kanttori (Samuli-miehensä säestyksellä). 11-vuotiaat Vilma ja Loviisa ovat levymme nuorimmat laulajat. Soittajat koottiin levyprojektia varten. Juho soittaa bassoa ja minä koskettimia. Kitaristi Lotta Valtonen löytyi mukaan projektiin Tarjan kautta.

Merkillepantavaa on, että levyllä on mukana kaksi uutta tarvasjokelaista joululaulua, Terttu Knuutilan säveltämä ”Joulua odotellessa” ja Tarja Kupias-Kotilaisen säveltämä ”Meidän on jouluyö”.

Levy äänitettiin täällä Tarvasjoella Studio Tulitähdessä. Kertoisitko levyntekoprosessista?

Oli todella kätevää, että omalta paikkakunnalta löytyi äänitysstudio, jossa työskentelee ammattitaitoista väkeä. Muutoin ei varmastikaan tätä projektia olisi ollut mahdollista toteuttaa, ainakaan näin lyhyellä aikataululla. Tarja toimi äänityksissä äänittäjänä ja editoijana ja hänen miehensä Tommi Kotilainen toimi miksaajana. Levynteko oli aikamoista uurastusta. Aika-

Kirkkomme jouluseimi on ostettu Jerusalemin vanhasta kaupungista seurakuntamatkalla 1983. Kuva Eeva Sisso.

taulu oli niin lyhyt, että teimme pitkiä päiviä. Studiossa työskentely on tosi tarkkaa puuhaa ja vaatii keskittymistä. Rytmissä pitää pysyä! Metronomin kikkatus aiheutti joskus ahdistusta... Onneksi nykitekniikalla voi ottaa epäonnistuneita otoksia uusiksi, niin sai tehtyä tarvittavia korjauksia. Joululevynteossa oli aikapaineesta huolimatta koko ajan positiivinen ja kannustava henki ja sitä tehtiin sydän mukana.

Projektissa oppi paljon uutta levynteosta: studiotyöskentelystä, musiikin sovittamisesta ja musiikin tunnelman hakemisesta muutamia asioita mainitakseni. Oli mielenkiintoista huomata, miten paljon kaikkea muuta levyntekoon kuuluu nauhoittamisen lisäksi: levyn taittaminen, erilaisten lupien hakeminen yms.

Seuraavalla kerralla olemme jo viisaampia ja aloitamme myös levyn suunnittelun ja teon ehkä vähän aikaisemmin.

Mistä levyä saa ja mitä se maksaa?

Levyä saa ostaa 15 euron hintaan kirkkoheranvirastosta, Taatelista ja Tarvasjoen Osuuspankista. Levyn tuotto tulee Tarvasjoen seurakunnan musiikkityön hyväksi, raha jää tänne Tarvasjoelle kappeliseurakunnan musiikkityön käyttöön tulevasta seurakuntaliitoksesta huolimatta.

Onko suunnitteilla jo uusia levyprojekteja?

Viimeistään kahden vuoden päästä tehdään varmaan jotain taas! Haluan vielä kiittää kaikkia levynteossa mukana olleita innokkaita laulajia ja soittajia. Paljon on kiittäminen myös Tarjaa ja Tommia, he tekivät valtavan pitkiä päiviä unelmamme toteuttaakseen. Kiitokset myös perheille ymmärryksestä ajankäytön suhteen, sen verran tiukka puristus oli, että kotona ehkä jo vähän kaivattiin levyn tekijöitä. Toivomme lopputuloksen tuovan lämmintä joulumieltä kaikille!

Haastattelija:
Kaisa Takkula

JOULUNAJAN TILAISUUDET TARVASJOEN SEURAKUNNASSA	
Jouluaattona 24.12. klo 15	Aattohartaus kirkossa
Jouluyönä 24.12. klo 22	Jouluyön messu kynttilöin valaistussa kirkossa, laulamme kauneimpia joululauluja
Jouluaamuna 25.12. klo 8	Jouluaamun sanajumalanpalvelus kirkossa
Tapaninpäivänä 26.12. klo 18	Kauneimmat joululaulut- messu kirkossa
Viattomien lasten päivänä 28.12. klo 18	Iltakirkko srk-talolla
Uudenvuodenpäivänä 1.1.2015 klo 10	Messu srk-talolla
Sunnuntaina 4.1.2015 klo 10	Messu srk-talolla
Loppiaisena 6.1.2015 klo 10	Messu kirkossa. Vietämme vanhan seurakunnan päättäjäisiä ja uuden seurakunnan alkajaisia. Juhla seurakuntatalolla, jossa laulamme kauneimpia joululauluja vielä kerran.

RUKOUSPYYNNÖT PAPERILLE

Nyt voivat kaikki olla kirjoittamassa rukouspyyntöjä. Tämän kirjoituksen tarkoitus on rohkaista Sinua kirjoittamaan rukousaiheesi paperille. Uusi vapaaehtoinen rukoustiimi rukoilee mielellään kaikkien rukousaiheiden puolesta.

Esirukous tarkoittaa rukousta toisen ihmisen tai asian puolesta. Jokainen voi kirjoittaa paperille aiheen, minkä puolesta haluaisi rukoustiimin rukoilevan. Rukousaiheet voi kirjoittaa vaikka ihan muutamalla sanalla ja jättää ne nimettömänä. Valmista rukousta ei tarvitse kirjoittaa. Rukousaiheita voi olla vaikka Tarvasjoen tulevaisuuden puolesta rukoileminen, lähiomaisten sairauden parantuminen tai oma jaksaminen. Paperin voi toimittaa joko seurakunnan postilaatikkoon tai esirukouspyyntölaatikkoon kirkon eteiseen. Vapaaehtoinen rukoustiimi rukoilee näiden esirukouspyyntöjen puolesta säännöllisesti. Lisäksi pappi tekee rukouspyynnöistä koosteen kirkkoon. Silloin myös jumalanpalvelukseen kokoontunut väki voi rukoilla näiden pyyntöjen puolesta saaden näin eheytyä myös itselleen.

Esirukous on todellista lähimmäisenrakkautta. Kaikkiin arkipäivän asioihin voimme pyytää Jumalalta apua itsellemme. Unohdamme usein, että kolmiyhteinen Jumala on kaikkivaltias. Hän, Herramme, yksin hallitsee kaikkea ja kaikkia. Mikään ei ole Hänelle mahdotonta. Hän pystyy aina auttamaan niin kuin isä auttaa lapsiaan. Voimme näin Jumalan lapsina pyytää apua tietäen avun tulevan oikealla hetkellä. Joskus Herramme vastaa pyyntöömme lähettämällä toisen ihmisen avuksemme. Näin kävi myös minun siunaukseksi. Rukoilu on voimaa antavaa ja virvoitavaa jokaiselle. Rukoukset ovat yhteydenpitoa Isä Jumalaan ja samalla voimaannumme Jeesuksen Kristuksen kasvo-

Kuva Hannu Pekkarinen.

jen edessä. Rukoustiimi aloittaa toimintansa vuoden alussa. Mukaan mahtuu vielä uusia jäseniä. Diakonissa ottaa ilmoittautumisia vastaan. Rukoillessa toisten puolesta, saa itsellekin voimia tähän talven alkuun. Tervetuloa tiimiin mukaan!

Hannu Pekkarinen
Tiimin aloittaja

SYKSYN KOHOKOHTIA

Kaisa-kanttorimme siunattiin tehtäväänsä lokakuussa. Kuva Eeva Sisso.

Diakonian vapaaehtoiset Raija ja Pertti ovat vastaanottamassa 75 vuotta täyttäneitä juhlavieraita. Kuva Eeva Sisso.

ÄITINI ANNA JA HÄNEN

Äitini syntyi Turussa 13.04.1898 ja kuoli Tarvasjoella 19.04.1967.

Tarina alkaa kaukaa sukujen ja talojen historioiden ihmeellisestä verkosta.

Euran Sepän kantatilasta erotettiin vuonna 1570 tila nimeltä Seppä 2. Kolmen lyhytaikaisen isännän jälkeen vuodesta 1591 tuli isännäksi rälssimies Pertteli Antinpoika. Mihin sukuun hän kuului, sitä ei tiedetä. Rälssimiehiä, asemiehiä, alettiin kutsua saksalaisittain knaapeiksi. Kysymyksessä oleva Sepän osatalo sai Pertteli Antinpojasta uuden nimen: Knaapi (Kylä-Knaapi).

Rälssimies eli vapaamies (ruots. frälseman) oli keskiajalla Ruotsissa ja Suomessa maanomistaja, joka nautti verovapautta kruunulle suorittamansa ratsupalveluksen vuoksi. Rälssimiehistä muodostui 1500-luvulta alkaen perinnöllinen sääty ja heitä alettiin nimittää aatelismiehiksi. Vuodesta 1603, jolloin Kylä-Knaapi sai ratsutilaoikeudet 20 vuotta aiemmin kuin kylän muut tilat, lasken äitini Anna Helena Klaara Henrietta Samstenin, o.s. Knaapi, suvun alkavan.

Tunnettuun Tilkasten-Värrin sukuun kuuluvia tiloja ovat esimerkiksi Kyrön Iso-Mikkola, Karinaisten Suutarlan Siikarla sekä Karinaisten Tilkasten Länsitalo ja Karinaisten Mäenpään Uusitalo, ja naimakauppojen kautta on yhteys myös Knaapin sukuun.

Vanhaan Tarvasjoen Kirkonkylän Isotaloon on vahva yhteys. Sinne meni Matti Yrjönpojalle emännäksi Knaapilta Vappu Heikintytär 1757, ja Isotalosta tuli Knaapille isännäksi Risto Jaakonpoika, vih. 1764. Risto käytti sukunimeä Hellenius, lain mukaan verotuksen takia, koska hän oli ammatinharjoittaja eli pitäjän seppä. Tällaisia naimakauppoja on yhdessä vaiheessa ollut aivan yleisesti, siis tavallaan kuin vaihtokauppoja. Nykyisetkin Isotalon omistajat ovat mutkan kautta kaukaista sukua myös minulle, koska kuuluvat Värrin sukuun.

Huomattava seikka on se, että Liisa Riston tytär Knaapi meni emännäksi Seppälän Juuselan taloon vuonna 1799. Hänen lapsistaan Matti Matinpoika tuli isännäksi Euran Nokalle vuonna 1841. Seuraavaksi kävi niin, että Knaapin isäntä Juho Heikinpoika siirtyi omistajana isännöimään Seppälän Juuselaa vuonna 1856. Hänen poikansa Juho Juhonpoika taas aloitti Knaapin isännöinnin. Hän avioitui Karinaisten Tilkasten Länsitalon tyttären Maria Heikintytären kanssa. Syntyi 7 lasta, jotka kaikki menehtyivät, viimeinen vuonna 1864, ja samana vuonna myös äiti kuoli. Hänen jälkeensä Knaapille tuli uusi emäntä hoitamaan taloutta. Hän oli Sofia Gustava Riston tytär, s. 1.5.1844 Askaisten Autuisissa, isä tallirenki Risto Antinpoika ja äiti Stiina Liisa Matintytär. Avioliittoon

Juho Juhonpoika ja tämä Sofia vihittiin 1874. Kolme ensimmäistä lasta oli syntynyt ennen vihkimistä. Heistä ensimmäinen oli tytär Ida Sofia Juhontytär, s. 6.4.1870, ja hän oli minun ja veljeni Eskon isoäiti.

Sukukoukeroita kerrakseen

Ida Sofia Knaapi muutti naimattomana 1887 Turkuun, opiskeli itsensä sairaanhoitajaksi ja toimi tässä ammatissa Turussa. Nuori neiti tutustui mieheen nimeltä Alfred Lindgren (silloin Ruotsin kansalainen). 3.2.1897 tuttavuudesta syntyi lapsi, Erik Richard ”Riku”. Eikä aikaakaan, kun alettiin odottaa toista lasta. 13.4.1898 syntyi tyttövauva, joka sai nimen Anna Helena Klaara Henrietta. Hän oli minun ja Eskon äiti. Kauniista etunimistä käytettiin ensimmäistä, mutta Anniksi muuttuneena.

Kyseinen herra Lindgren ei halunnut avioitua Ida Sofian kanssa. Syynä oli kai se, että toinenkin nainen odotti hänelle lasta ja synnytti tytön pari kuukautta myöhemmin kuin minun äitini syntyi. Sillä suunnalla herra Lindgren avioitui ja perusti perheen, mutta siihen asiaan palaamme myöhemmin.

Isoäitini Ida hermostui noista mutkista, otti suuttuneena ”mukulat kainaloon” ja lähti Tampereelle tammikuussa 1899. Runsaan vuoden kuluttua, helmikuussa 1900, isoäiti avioitui

pläkkiseppä Juho Siktus Åkerlundin kanssa. Åkerlund oli syntynyt 6.8.1872 Tampereella. Mies kuoli leskenä 6.9.1922 Tampereella

Nuorena poikana enoni Riku nähtävästi karkasi merille ja kulkeutui jossakin vaiheessa Ruotsiin asuen Upsalassa. Hän sai Ruotsin kansalaisuuden. Milloin hän palasi Turkuun ja otti yhteyttä biologiseen isäänsä, Lindgreniin, sitä en tarkkaan tiedä. Hän oli kuitenkin töissä isänsä leipomossa viimeistään vuonna 1924, koska silloin hän tekaisi alulle lapsen työtoverinsa Karin Mattssonin kanssa. Lindgrenin leipomossa Turun Kähärinmäellä Kähärintie 42:ssa olivat työssä myös Rikun sisarpuolet Klaara ja Hilvi sekä Inga, joka kuitenkin muutti jossakin vaiheessa Ruotsiin.

Mainittakoon välillä, että Karin Elisabet Mattsson, tuleva Lindgren, s. 30.12.1905 Turussa, kuului vanhaan Turkulaiseen Carpelanin aatelissukuun. On kulunut 600 vuotta siitä, kun kuningas Eerik Pommerilainen Turun vierailunsa yhteydessä ojensi aateliskirjan suvun kantaisälle, Pável Karpelainille. Tämä dokumentti on vanhin Ruotsissa meidän päiviimme asti säilynyt aateliskirja.

Tarina jatkuu. Karin Mattsson muutti kohta Ruotsiin Upsalaan ja synnytti aviottoman tyttärensä siellä 17.6.1925. Tyttö, Karin Ingeborg, kuoli seitsenvuotiaana 1932 Turussa. Muistan

Heinäkuun viides päivä Ihantalassa

*Se päivä oli viides heinäkuun,
kun olimme retkellä Karjalaan.
Me olimme nähneet jo Vuoksen veen,
Vuosalmen, Äyräpään, Taipaleen
ja Summasta ryhymämme matkallaan
nyt saapui tullessa illansuun
määräpäähämme Ihantalaan.*

*Oli päivä kaunis ja helteinen,
peilitynänä järvi siinsi.
Sydänsuvi ympäröi koko maan,
olivat niityt kukkija tulvillaan,
korkeudessa pääskysset liisi
ja koko isänmaan kauneuden
Luoja silmiemme eteen piirsi.*

*Näimme tuolla kirkon rauniot
ja vanhan sankarihautausmaan.
Pyörökangas suurine kivineen
jää taaksemme puiden siimekseen
ja me muistimme kuinka aikoinaan
nämä edessä kukkivat vainiot
oli sodan kauhuja tulvillaan.*

*Oli joukossamme eräs mies
joka taisteli täällä aikanaan.
Nyt muistot hänellä mieleen palaa
ja hän pyyhki silmäkulmaa salaa.
”Jos tahdotte, voin käydä kertomaan,
sillä muistan ne päivät kuka ties
miten ratkesi kotalo isänmaan.*

*Suurhyökkäys mursi Kannaksen
ja Viipurista jo taisteltiin.
Silloin me saavuimme Maaselästä
tänne viikossa kovalla kiireellä,
ja kun me viime hetkellä saavuttiin,
niin jo suurilla voimilla vihollinen
iskä murtoja meidän asemiin.*

*Soi jatkuva jyly tykkien.
Muuttui mustaksi vihreä maa.
Panssarivaunut ketjut kolisten
nousi rinnettä meitä ampuen*

*ja koneet ilmasta pommittaa.
Jalkaväikkien hurjasti hyökäten
jo etulinjamme saavuttaa.*

*Pölypilvet pimensivät auringon,
lensivät luodit ja sirpaleet.
Poteroon tai taakse kivien
me painuimme suojaa etsien.
Ovat huulet janosta kuivuneet
ja miehet mullasta mustia on.
Näin monen veljen jo kaatuneen.*

*Näin kaksi viikkoa taisteltiin
ja me torjuimme vihollisen,
kun tykistö onnistui iskuissaan
ja stukat pommitti kohteitaan
pysyivät linjamme kestäen.
Näin me veriuhrilla ostimme
isänmaallemme vapauden.*

*Kun pysähtyi rintama asemiin,
näin tuhotun hautausmaan,
vain sen keskellä yhä kohoten
seisoi sankariristi valkoinen.
Se sai minut lujasti uskomaan:
Me tässä merkissä voitettiin,
kun pantiin turvamme Jumalaan.*

*On noista päivistä vierineet
jo vuosikymmenet historiaan,
kun tanterilla Ihantalan
me saimme tuon voiton suurimman,
jolla itsenäisyys säilyi isänmaan
ja alta tuhon uhanneen
päästiin rauhaa rakentamaan.*

*Se päivä oli viides heinäkuun
ja me muistimme runon sen,
joka kysyi vieläkö uhraamaan
olet valmis edestä isänmaan,
kuten isämme alttiiksi antaen
olivat valmiit jopa kuolemaan
isänmaatansa rakastaen.*

Kalervo Mäkinen

Tänä vuonna on erityisesti myös Tarvasjoella muisteltu viime sota. Talvisota alkoi marraskuun 30. päivä 1939. Yläkuvasa Tarvasjoen komppanian miehet viettävät korsussaan joulua 75 vuotta sitten asemissaan Muolaan pitäjän Väisäsellä.

Heinäkuussa tuli 70 vuotta Tali-Ihantalan ratkaisutaisteluista, jossa Tarvasjoen komppania oli mukana. Jatkosota Neuvostoliittoa vastaan päättyi aselepoon 4.9.1944. Sitä muistaen vietettiin muistohetki myös Tarvasjoen sankarihaudalla. Seppelleen laskivat sotaveteraanit Viljo Nieminen ja Arvo Salo. Kuva Pekka Vaari.

SUKUNSA TARINAA

Karinin itse kertoneen, että vasta 25.11.1935, kun Richard Ruotsin kansalaisena merkittiin Helsingin Olaus Petrin seurakuntaan, he saivat vihkiluvan ja heidät vihittiin 7.1.1936.

Äidistä tuli tarvasjokilainen

Kiinnostavin kysymys minulle tarinassa on, milloin Richard ensi kerran sai tietää omasta täys-siskosta ja että tämä oli elossa Tarvasjoella. Ja milloin meidän äitimme vastaavasti sai tietää veljestään sekä useasta sisarpuolestaan. Nämä asiat ovat aika paljon arvailujen varassa. Joka tapauksessa, niin pitkälle taaksepäin kuin minä muistan, Turku-reissulla käytiin aina Kähärinmäessä.

Vuosisadan vaihteessa Tarvasjoelle oli tullut Tampereelta kirjeitä, joissa Ida-isoäitimme kertoi omalle äidilleen Sofia Gustavalle olevansa kauhean sairas, niin että voisiko hän toimittaa tyttärensä Annan mamman luokse Knaapille hoitoon. Hän itse ei nyt jaksa. Näin tehtiin ja tuleva äitimme tuotiin Tarvasjoelle noin 2-vuotiaana. Tämä tieto on äidiltä itseltään, sillä paperilla muutto on toimitettu vasta vuonna 1914, ehkä rippikoulun takia tehdyssä selvityksessä. Ida Sofia Åkerlund kuoli Tampereella 11.2.1901, vuoden avioliiton jälkeen. Richard-veli jäi Tampereelle isäpuolen kanssa.

Muistan, että äiti olisi kertonut olleensa noin 20-vuotias saadessaan tietää veljestään. Tuliko tieto hänelle isäpuolelta Tampereelta? Isäpuoli kuoli vuonna 1922. Vai kertoiko hänen mammansa vasta silloin asioiden todellisen laidan. Yksi vahva vaihtoehto on se, että oma isä ja sisarpuolet sekä Riku-veli ottivat yhteyttä Turusta. Ken tietäisi.

Sukulaiset turkulaisia

Jatkosodan ajalta muistan, miten äidin sisarpuoli Hilvi Siren toi tyttärensä Kyllikin meille ”sottaa pakkoon”. Niin asia sanottiin silloin, koska Turku alettiin kovasti pommittaa ja lapset pyrittiin saamaan maaseudulle suojaan, kenellä siihen oli mahdollisuus. Muuten vielä sodan jälkeenkin yhteys Kähärinmäkeen oli hyvin tiivistä. Kuten sanoin, aina Turku-reissuilla kävimme siellä. Kyllä hekin kävivät meillä. Kun Hilvin mies August ”Aku” Siren sai työpaikan autoliikkeessä ja oman auton, Kähärin porukka nähtiin Tarvasjoella usein.

Samoilla Turku-reissuilla poikkesimme myös äidin tädin, Vilhelmiina ”Mimmi” Pauliina Knaapin luona. Mimmi oli sairaanhoitaja, ja hän oli työskennellyt ainakin Saksassa ja ehkä muuallakin ulkomailla. Sanottiin hänen puhuneen seitsemää eri kieltä. Hän oli syntynyt 6.6.1873 ja oli minun lapsuudessani jo eläkkeellä. Hän asui Turun Martinmäessä Kuninkaan-kartanonkadun kaarevassa talossa. Asunnossa oli kauniita huonekaluja ja WC. Tosi ihme oli kaasuhella. Vessan puolella oli laatikko, johon työnnettiin metallirahan näköinen kaasupoletti, ja kas kummaa, hellasta väännettiin nappulaa ja raapaistiin tulitikku, valkea syttyi. Kyllä tällamaiset asiat tuntuivat pienen maalaispojan mielessä merkillisiltä, kun kotikylällä vain laitettiin klapeja pesään ja asioitiin pihan perällä ”pikkukamarissa”. Matka Martinmäkeen tehtiin aina raitiovaunulla, ja sekin oli pienelle pojalle elämys. Perillä olivat pulla ja pikkuleivät tosi hyviä, samoin ruoka. Tarjoilu ja astiat olivat paljon finimpiä kuin mihin olin kotona tottunut.

Mimmi-tädin asunto oli muistaakseni kolmannessa kerroksessa. Ikkunasta näkyi hyvin, kun Wärtsilän telakan nostokurjet kääntyivät ja vääntyivät. Oli jännää katsottavaa, kun ne nostivat ja laskivat taakkoja. Mimmin luona asui hänen siskonsa Anna Gustava Sinisalon tytär Annikki. En tiedä, oliko Annikki tavallaan kuin hoitamassa Mimmi-tätiä. Ainakin hän sai yksin perillä Mimmin, kun tati kuoli 1956. Annikki Sinisalo työskenteli tarjoilijana silloisessa ravintola Aikalassa Puutorin reunassa. Ravintolan omistaja kuului myös Knaapin sukuun, niinpä meidänkin perhe aina Turku-reissulla poikkesi juomaan korvikkeet tai mehut ravintolaan. Isä-Artturi kyllä muistini mukaan otti kuuman

Meidän perhe talvella 1941 kotipihalla. Isäni haavoittumisesta on kulunut vuosi ja minä täytän pian 3 vuotta.

Rukoushuoneen edustalla 1913 otetussa rippikoululaisten kuvassa äitini on toisessa rivissä kolmas vasemmalta.

Hääkuva vuodelta 1919 Prunkilan Päärniltä. Äitini on sulhasesta oikealle neljäs vierekkään pikkuserkkunsa Suoma Ranta o.s. Mäkinen Killalasta. Hänet moni muistaa keskipitäjän postinkantajana.

jaloviinatotin.

Kesäaikana Turku-reissuun kuului aina käynti Kupittaan lintupuistossa. Sinnekin mentiin ratikalla. Linnut olivat vallan erilaisia kuin kotikylän varpuset, varikset ja harakat, vaikka kyllä nekin yhdessä naakkojen kanssa käyttäisivät makupaloja. Kupittaan aidatuissa lammikoissa oli joutsenia, hanhia, ankoja ja sorsia, ja riikinkukot kävelivät ja levittivät pyrstöään rannalla. Vallan merkillisiä olivat.

Elämä Euran kylämaellä

Minulla ei ole muistikuvaa, josko äiti olisi jotain kertonut alkuvuosistaan Euran kylämaellä. Hän kävi kiertokoulun ja rippikoulun. Minulle hän opetti ensimmäiseksi vanhanaikaiset fraktuurakirjaimet eli pukstaavit vanhasta Raamatusta.

Äidillä oli kylällä paljon ystäviä. Jo tyttövuosilta alkaen olivat Ollisen Helmi, Heinon Ida, Rannan Suoma ja sitten tietysti Mylläri Tuomisen perhe. Äitini koko elämä oli kiteytynyt Euran-kylämaelle ja lähiympäristöön. Turku-matkoista omien sekä Artturin sukulaisten luo tuli vaihtelua.

Suosittu nuorten kokoontumispaikka oli Rajavuori. Siellä oli kelakeinu, ja varmaan oli myös musiikkia, koska muistan äidin maininneen piirileikeistä ja lauluista, jotka olivat sen ajan nuorten tanssimuoto luonnon lakikalliolla.

Äidin nuoruus on ollut työntäyteistä, sillä hänen mammansa sokeutui vuonna 1909, jolloin äiti oli 11 – 12 -vuotias. Siitä lähtien hän toimi mammansa hoitajana ja silmänä, kunnes tämä kuoli 4.4.1934. Ikään kuin kiitoksena tuosta ajasta hänen tätinsä ja setänsä sekä heidän jälkeläisensä päättivät lahjoittaa Taimelan torpan hänelle.

Taimela on tullut paikan nimeksi, kun tontti on erotettu Kirstin tilasta 1925. Torppaa sanottiin minun nuoruudessani vielä ”faarin torpaksi”, samoin kuin meitä poikia jotkut naapurit sanoivat ”faarin mukuloiksi”, ja äiti oli tietysti ”faarin Anna”. Kyseinen torppa on ollut alkujaan paunan rannassa, josta olen kertonut aikaisemmissa kirjoituksissani. Sepän edesmennyt vanhaisäntä Hannes kertoi, että torpan asukasta on kutsuttu ”paunanfaariksi”, ehkä samoihin aikoihin kuin koko Kylä-Knaapin talo alkoi hävitä näyttämöltä. Mikä sitten lienee ollut syy sen talon loppumiselle. Huhuja ja tarinoita on ollut monenlaisia. Ehkä yksi syy oli edellä mainittu Seppälän Juuselan talon osto. Samalla Knaapin sukunimi siltä osin muuttui Juuselaksi. Melkoisen vaikutus oli suurella lapsikuolleisuudella. Ne jotka jäivät henkiin lähtivät lähinnä Turkuun, jossa teollisuus tarjosi helpomman leivän.

Mamma kuoli vuonna 1934 ja heti samana vuonna äiti avioitui Artturin kanssa. Elämä tor-

Syyskuussa kirkkopyhänä kiitettiin sadosta.

Lahjat

*Leipä ja viini ja vesi
nämä kalliit antimesi
olet antanut ihmisille
jokaisella,
myös minulle.*

*Älä salli koskaan käyttää
näitä suuria lahjojasi
ruuaksi
juomaksi
puhtaudeksi
tai maan kamaraa asteltavaksi
muistamatta,
että mä kulkija maan
kaiken sinulta saan
alusta loppuun asti,
kunnes tulla saan
Antajaa kumartamaan.*

Alli Koskiranta, 95 v.

passa muuttui melkoisesti. Seuraavana vuonna 1935 syntyi veljeni Esko ja sitten minä vuonna 1938. Naapuritalot olivat äidilleni ainoat työkohteet ja niistä eniten oltiin päivätöissä Sepän talossa. Äiti on kertonut, että kun minä olin syntynyt, niin kaikkien aamutoimien, lehmän lypsyt, eläinten hoitaminen ja minun syöttämiseni jälkeen hän lähti töihin. Päivällä hän tuli taas minua katsomaan ja antamaan ruokaa. Veljeni Esko oli sinä aikana Sepän sisäkon hoidossa.

Lukemalla Tarvas-lehden numerosta 1/ 2014 isäni tarinan voitte saada käsitystä elämästä työmiehen ja sotainvalidi Artturi Samstenin rinnalla viemässä perhettä eteenpäin. Se ei aina voinut olla helppoa.

Voin sanoa äidin ja isän tavasta kasvattaa meitä poikia, ettei se ollut päänsilittelyä eikä hyssyttelyä. Kun oli tehty jotain tosi tyhmää, oli rangaistus sen mukainen. Koivuniemen herra odotti tuvan oven karmilaudan raossa, ja sitä myös käytettiin. Vaikka äitini oli erittäin kiltti ihminen, hänenkin oikeudentajunsa käski tarttua vitsaan tarpeen tullen. Rangaistuksista ei minulle ainakaan jäänyt mitään traumoja.

Anni ja Artturi Samstenilla oli asioiden hoidossa tärkeysjärjestys sellainen, että ensin hoidettiin pojille kaikki tarpeellinen, ruoka ja vaatteet, sitten oli vuoro itselle. Rahattomiksi ei siinä torpassa laittauduttu milloinkaan.

Näiden muistojen myötä lausun suuret kiitokset Saara Rönnele. Hän on minulle myös kaukaista sukua (viides serkku) ja enää varmaan ainoa henkilö, joka muistaa äitini nuoruuden ajoilta. Suoraan Saaran sanonnasta lainattuna Anna Knaapi oli hyvin kaunis, silmiinpistävän suoraryhtinen sekä hyvin naisellisesti salaperäinen.

**Joulun odotusta meille kaikille toivoo
Eino Johannes**

TÄHTILAULAJAN ELÄMÄNPOLKUJA

Tarvasjoen vapaalokunta täyttää ensivuonna 80 vuotta. Palotoimen alkuaajan kehityksessä oli ensisijaisena tavoitteena oman paloauton saaminen ja paloaseman rakentaminen. Ensimmäiset paloautot ja kalusto olivat sijoitettuna meijerille, kunnes paloasema rakennettiin 1950-1951. Paloaseman yläkertaan tehtiin huoneet asemanhoitajalle. Ensimmäisenä tähän työhön ja asuntoon muuttivat Saimi ja Viljo Salminen.

Saimi Pienimäki oli pian sodan jälkeen tullut Tarvasjoelle Töysästä ensin karjaa hoitamaan ja kotitaloustöihin Euran Niemelään ja Simolaan. Juvalla toimi tuohon aikaan erittäin taitava ompelija Anna Sharlin. Koska valmisvaatteita ostettiin vielä vähän, mutta kankaat jo kaupasta, oli ompelijoilla runsaasti töitä. Tarvasjoenkin taloudet olivat uutuutena 1920-luvulta alkaen ostaneet ompelukoneita ompelemista varten, mutta kankaiden kuosiin leikkaamisen taito oli harvalla. Siksi hyvä ompelija, kuten Anna Sharlin sai niin paljon työtä, ettei yksin enää ehtinyt kaikkia valmistamaan. Sen tähden hän ottikin apulaisekseen monia nuoria naisia. Eräs heistä oli Saimi Pienimäki.

Pian Saimin Sharlinille tulon jälkeen tien toisella puolella asuva Viljo Salminen löysi Saimin ja avioliittoon mentiin vuonna 1948. Perhe jäi asumaan Salmiselle. Saimista kehittyi nopeasti taitava ja Annan arvostama ompelija. Kun perheeseen seuraavana vuonna syntyi Anita-tytär, alkoivat Viljo ja Saimi miettimään yhteisen ompelimon perustamista ja oman asunnon hankkimista. Paloaseman valmistuminen juuri siinä tilanteessa oli kuin heidän tarpeeseen tehty.

Koti kaipaa apulaista

Salmisen perheellä oli runsaasti töitä. Siksi Saimi kaipasi apua pienen tyttärensä hoitoon ja taloustöihin. Kesäksi 1950, kun he vielä asuivat Salmisella, Saimi kutsui sisarensa Eilan Töysästä Anitaa hoivaamaan. Eila oli Pienimäen yhdeksänlapsisesta perheestä ja Saimia 19 vuotta nuorempi, nyt 11-vuotias. Hän oli kuitenkin ikäisekseen hyvin työhön tottunut ja osasi hoivata lastakin. Väiherikkaan junamatkan jälkeen Saimi haki hänet Kyrön asemalta Tarvasjoelle.

Eila oli hyvin iloinen ja eloisa tyttö, joka lapsenhoidosta ja taloustöiltä ehti muitakin auttamaan mm. Sulo Heinin porkkana- ja lantumaille harventamaan ja haraamaan sekä muuallekin naapuriapuun. Vilkkaana ja avoimena hän löysi ympäristön lapsista pian kisakavereita. Paimionjoessa Juvan padon alapuolen vesissä käytiin vapaa-aikana yhdessä uimassa. Kirkkaiden järvivesien lapsesta tuntuivat Tarvasjoen vedet ruskeanharmaan likaisilta, mutta pian hän niihin tottui. Tosin ihon ärsyntyminen vähän toi epäilyksiä veden puhtaudesta.

Eila itse muistelee olleensa jo tuossa iässä satu-tyttö, jonka suurin ilo oli yksin metsän polkuja kuljeskella. Heti asunnon takaa oli helppo pajahtaa metsään kuuntelemaan lintujen laulua, etsimään kukkia ja poimimaan marjoja. Puut humisivat tulessa ja niiden runkojen takaa tontut kurkkivat laulavaa tyttöä.

Eila ensilevyn aikaan. Kuva Sulo Heino.

Eila Pienimäki ja Sulo Heino suloinen karvaturri Jekku. Kuva Sulo Heino.

Niin laulavaa! Sellaisena tyttönä kaikki Eilan silloin tunteet hänet muistavat. Huhu kertoi hänen aivan pienenä tyttönä, jo kolmivuotiaana, laulaneen Markus-sedän lastentunnilla. Heino Hellä ja Sulo kertovat Eilan usein kesken kasvimaatöidenkin heläytelleen tutun kansanlaulun tai koulusta tutun sävelmän. Väliin mahtui hengellisiäkin sävelmiä tai päivän iskelmiä. Hänelle laulaminen oli silloin paljon omaksi iloksi laulamista, eikä vielä muille esiintymistä. Eila itse kertoo houkutelleensa Viljon siskoa Helliä kanssaan laulamaan, johon hän suostuikin vähän arkana. Vähitellen Helli oppi duettoihin varmemmin, vaikka ei aina pysynyt äänilajissa.

Toinen kesä

Uuden kerran Eila Pienimäki tuli apulaiseksi sisarensa perheelle kesäksi 1952. Nyt Eila oli jo vartunut ja melkein kuin aikuistunut. Salmisen perhe oli nyt muuttanut paloasemalle asumaan ja työhön omassa ompelimoissa.

Saimin opastuksessa hän nopeasti oppi kankaiden leikkauksen ja leninkien ompelutaidon, niin että hänestä tuli suuri apu myös ompelijana. Saimilla oli töitä paljon ja asiakkaat toivoivat nopeaa valmistumista. Siksi monet työpäivät venyivät aamuyöhön asti. Ompelijalla ei koskaan ollut varaa tinkiä laadussa, vaan vaatteen oli aina oltava käyttäjälle sopivia ja muodinmukaisia. Saimilta saaduilla taidoilla Eila vielä myöhemmin ompeli itselleen kaikki esiintymisasunsa, lyhyet ja pitkät juhlapuvut konsertteihin ja tanssiaisiin, niin kotimaassa kuin sittemmin Amerikan vuosina.

Ahkerasta työn touhusta huolimatta Eila ehti tuon kesän vapaa-aikana usein vierailla seudulta tukuksi tulleiden ystävien luona. Useimmin hän kävi Heinoilla, jonne hänen Veikko veljensä oli tullut kesäksi töihin. Erään Turkuun tehdyn matkan Eila erityisesti muistaa. Se oli ostosmatka Turun Vanuun, jossa hän ensikerran näki Suomessa liukuportaat. Niitä hän ihmetteli, ihaili ja ihastui. Edelleen Eila rakasti luonnossa liikkumista ja lauloi. Muusikkoveljensä Maunon opastuksella hän oli jo oppinut esiintymäänkin, mutta vapaasti omaksi iloksi laulaminen oli jatkuvasti osa elämää. Radio oli tuolloin ainoa mahdollisuus kuulla esiintyviä laulajia ja oppia uutta musiikkia. Tuohon aikaan naisartistejä oli vielä vähän, valovoimaisimpina naisyhtyeet kuten Harmony Sisters tai Metro-tytöt.

Tarvasjoella oli jo ennen sotaa vuodesta 1933 alkaen suojeluskunta järjestänyt kesäisin suosituja lentopäiviä Killalassa. Kun suojeluskunta oli 1944 lakkautettu Neuvostoliiton vaatimuksesta, ryhtyivät ensin urheilijat ja viimeiseksi VPK järjestämään niitä. Päivien suosio alkoi laskea lentomatkustamisen yleistyttyä ja viimeiset len-

topäivät pidettiin Tarvasjoella 12.–13.7.1952, runsas viikko ennen kun alkoivat Helsingin olympialaiset.

Eilalla oli kova halu myös päästä lentopäiville, jossa tanssiorkesteri soitti ja laulettiin. Saimi laittoi hänen hiuksensa kuntoon ja hän pukeutui kauniiseen leninkiin. Viljo ei kuitenkaan antanut Eilalle lupaa lähteä, vaan sanoi, ettei Tarvasjoella sovi tyttöjen mennä tanssimaan ennen kuin on rippikoulun käynyt. Näin Eilalta jäi seudun keuhuttu kansanjuhla näkemättä. ”Kyllä harmitti”, muistaa hän vieläkin.

Eräs seikka jäi Eilalle tuosta kesästä erikoisesti mieleen. Tarvasjoen uuden paloaseman hälytys sireeniä soitettiin joka maanantai kello 12. Turun tuomiokirkon kellon lyöntejä odotettiin kuuluvan radiosta yläkerrassa ja Eila lähetettiin painamaan alakerrassa olevaa nappia heti, kun radiosta kuului kellon ääni. Eilalle se oli luottamustoimi. Tulipalon sattuessa hälytys tuli paloasemalle puhelinkeskuksesta ja taas sireeni soi kutsuen apuun palokunnan.

Niin kului nopeasti tuokin kesä ja Eilan oli palattava Töysän Tuuriin jatkamaan opiskelua ja aikuistumaan.

Tähti on syttynyt

Tarvasjoella aavistettiin jo tuolloin, että Eilalle avautuisi jopa ammatiksi asti laulajan ura. Saimilta saatiin kuulla hänen esiintymisistään kotiseudullaan Etelä-Pohjanmaalla ja kuinka Mauno-veli oli kiinnittänyt 1955 hänen suosittuun orkesteriinsa laulusolistiksi. Elettiin aikaa jolloin järjestettiin kykyjenetsimiskilpailuja ja siten julkisuuteen nousi uusia naisartistejä mm. Annikki Tähtien jälkeen Brita Koivunen, Vieno Kekkonen ja Laila Kinnunen. Fanit vaativat veli Maunolta, että Eila myös osallistuu noihin kilpailuihin, joiden raadissa istui itse Toivo Kärki. Niihin osallistuessa Eilan musikaalisuus, hyvä rytmitaju ja puhdas heleä ääni huomattiin ja Eila voitti naistensarjat ja yleisön-suosikkipokaalit Seinäjoella, Vaasassa ja Lapualla. Toivo Kärki kutsui saapumaan Helsinkiin koelaulutilaisuuteen ja hän pääsi laulamaan kolmen muun tytön kanssa ensimmäiselle EP-levylle keväällä 1958. Voittettuaan Iskelmä SM-kilpailut ja yleisön-suosikki-tittelit syksyllä 1958 päätti Kärki teettää Eilalle ensimmäisen oman levynsä.

Toivo Kärjen kolmen vuoden ohjauksessa Eilasta kehittyi Kärjen uusi luottosolisti, jolle hän uskoi omia hengentuotteitaan esitettäväksi. Keväällä 1959 Eilan suosion ovet aukenivat sille, kun hänen esittämänsä Kärjen nostalgiafoksi Vanhan veräjän luona nousi ykköshitiksi. Tästä Eilalle avautui jatkossa monia suosikkilevyjä laulettavaksi ja tuli jatkuva esiintyminen laulusolistina lavoilla, taloilla ja ravintoloissa.

Tulevien 40 vuoden aikana Eila sai Kärjeltä 32 sävellystä esitettäväksi.

Vuonna 1966 Tarvasjoellekin kantautui viesti, että Eila Pienimäki oli avioitunut Suomessa vierailleen amerikkalaisen seiväshyppääjä John Cramerin kanssa ja muuttanut Yhdysvaltoihin. Eila oli jo Suomessa käynyt mannekiinikoulun, joka suuresti lisäsi esiintymisvarmuutta. Näin hän sai kokea muotinäytöksissä ja kuvauksissa onnistumisia cat walkilla.

Seuraavat 12 vuotta USA:ssa ja 2 vuotta Meksiko City:ssä muodostuivat Eilalle monella tapaa opettaviksi ja kouluttaviksi. Edelleen hän jatkoi esiintymisiä mm. seitsemässä osavaltiossa USA:ssa ja myös Kanadan puolella hotelliravintoloissa ja konserteissa. Hän opiskeli myös taideakatemia Arte Academia de Goyassa taiteenopettajaksi ja jatkoi 1962 aloittamansa öljyvärimaalauksia. Muutaman kerran hän vieraili vanhassa kotimaassaan ja levytti mm. Tuulikki sisarensa kanssa 1975 täällä yhteisen LP-levyn. Vuonna 1980 Eila palasi perheineen Suomeen päättäen, ettei hän enää koskaan lähde Suomesta.

Eilan tytär Karin Tuulikki oli juuri Suomeen tullessa 13 vuotta täyttänyt ja joutui täällä heti uuteen kouluympäristöön. Lahjakkaana ja taiteellisenä hän nopeasti löysi oman taiteilijauran. Oltuaan kolme vuotta Suomessa hän USA:n kansalaisena palasi isänsä kanssa Amerikkaan.

Eila kertoi minulle, että tärkein asia minkä hän oppi Amerikassa oli esiintyessä avoin ja vapaa kommunikaatio yleisön kanssa. Suomessa hän oli vain esiintyjä ilman läheistä kontaktia ihmisiin. Palattuun hän ei enää palannut omaan eristyneisyyteensä, vaan halusi olla lähellä ihmistä, ei suosion toivossa vaan ystävyydessä ja rakkaudessa. Tämän hän koki rikkaaksi ilma-
piiriksi erityisesti laivaristeilyesiintymisillään ja konserteissa, joissa laulaja on suuremmassa kontaktissa kuulijoihinsa. Vapaassa yhteislaulus-
sa tai pienemmissä yhdessäoloissa läheisyys ja lämpö korostuu. Lapsuusvuosien välittömyys ja yhdessä laulamisen ilo Heino porkkanamaalla tai Paimionjoen uimarannoilla oli tullut takaisin.

Suomeen tultuaan Eilan taideilmaisuus laajeni. Nyt hän aloitti uudelleen jo nuorena 16 -vuotiaana aloittamansa lehtiin kirjoittelun ja akvarellimaalauksen. Vuosien varrella hän on julkaissut viisi runokokoelmaa ja järjestänyt useita taide-
näyttelyjä öljyvärimaalauksistaan, piirroksistaan ja kuvitustöistään. Jo lapsuudesta rakas luonto, maisemat ja värinen maailma, elämän ilot ja kolhut välittyvät runoina ja kuvina meidän yhdessä ellettäväksi. Jo vuosikymmeniä jatkunut liitto muusikko Jorma Kuukkulan kanssa on tuonut turvallisuuden ja vakauden elämään. Vielä kuitenkin mieli palaa esiintymään ja läheisyyteen ihmisten kanssa, koska pyyntöjä tulee. Siksi hän edelleen jatkaa konsertteja ja keikkailua. Niiltä on hyvä palata Ikaalisiin kodin lämpöön ja luonnon rauhaan luomisvoimaa lataamaan. Hänestä tuntuu, että 75 vuotta elämästä on ollut vain oppimista ja kasvamista, jota rikkautta hän tahtoo toisille jakaa ja siitä iloisesti elää.

Kalervo Mäkinen

Tähtilaulaja on lähtenyt maailmalle. Kuva Sulo Heino.